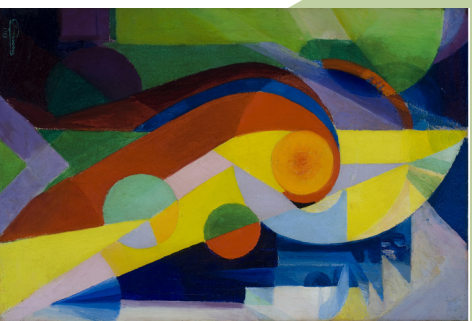

kleur omzet. Muziek vervult ook een belangrijke rol in zijn kunst. Zowel de titel als de compositie van het schilderij tonen het fervent katholicisme van Closon. Het middengedeelte van deze triptiek doet denken aan een glasaarm van een kathedraal.

JOSEPH LACASSE (1894-1975)

Lacasse, afkomstig van een verpauperde Doornikse familie, moet vanaf zijn 11 jaar werken voor een verfhandelaar. Nochtans, door zijn vroegrijp talent voor de toegepaste kunsten, schreef zijn vader hem in in de Academie voor Schone Kunsten. Zijn tienerwerken,

verwant aan de stijl van Kandinsky, zouden – zij het niet onbesproken – de geschiedenis ingaan als de eerste Belgische abstracte werken. Na zijn legerdienst, ging hij eerst in Brussel wonen, nadien zou hij, vanaf 1925, definitief naar Parijs verhuizen, waar hij in contact kwam met vele kunstenaars, zoals Robert Delaunay, voor wie hij grote bewondering koesterde, of met Constantin Brancusi, zijn gebuur en vriend.

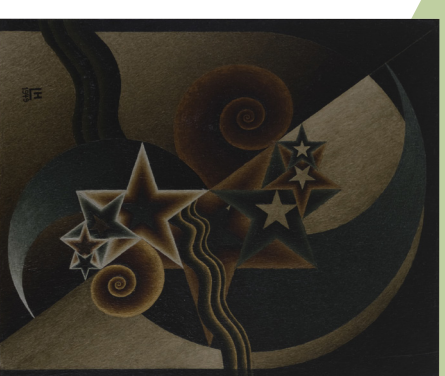
Joseph Lacasse, *Compositie*, 1939

1947 zou hij de Franse nationaliteit verkrijgen. Zijn geboorteland zou trouwens zijn werken maar ontdekken vanaf 1959. Lacasse is in Parijs gestorven, maar begraven te Doornik. Een teken van de complexe band die hij nog had met België. Hij waagde zich als kunstenaar aan alle mogelijke stijlen en technieken, waardoor hij moeilijk in een vakje te stoppen valt. Het meesterwerk in onze collectie vindt aanknopingen bij de lyrische abstractie en het kubisme. Het werk treft gelijkenissen met het orfisme van Robert Delaunay op vlak van licht, lijnvoering en dynamiek.

L'ABSTRACTION BELGÈ À L'ÉTRANGER

Kunst kent geen landsgrenzen. Wel mogen we stellen dat van alle visuele expressievormen de abstracte kunst zich wellicht het beste leent voor internationalisering. Kunst zonder figuratie is in de praktijk een universele taal. Het is dan ook niet verwonderlijk dat er zich gemeenschappen van abstracte kunstenaars vormden over de grenzen heen. Denk aan Den Haag, Weimar en Parijs, centra die bruisden van artistieke creativiteit en die vele kunstenaars uit andere landen aantrokken.

Bovendien werd de abstracte kunst in België op het einde van de jaren twintig maar lauw onthaald, waardoor het surrealisme en het expressionisme op de voorgrond traden. Maar ook de beurscrash van 1929, die het einde inluidde van vele galerijen, bemoeilijkte de situatie. Deze context verklaart, tot op zekere hoogte, de emigratie van een aantal Belgische kunstenaars. Vaak verlieten zij België om zich te vestigen in de 'zeshoek', waar het constructivisme een groter succes kende.

Marcel Lempereur-Haut,
Plastisch gedicht 1949

MARCEL LEMPEREUR-HAUT (1898 - 1981)

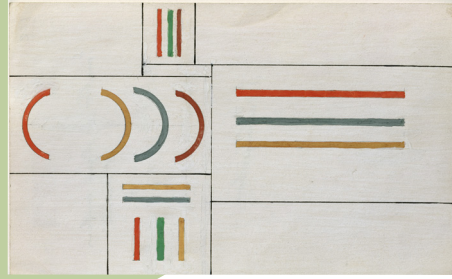
Marcel Lempereur Haut werd geboren te Luik, waar hij ook naar de Academie voor Schone Kunsten ging. Na de Grote Oorlog, ging hij aan de slag als industrieel tekenaar, alvorens zich te interesseren voor het kubisme en het futurisme. In 1921 zette hij de stap naar de abstractie. Op 25-jarige leeftijd vestigde Lempereur Haut zich in Lille, waar hij het meeste van zijn leven zou doorbrengen. Deze

verhuis naar Frankrijk leidde ertoe dat hij met bepaalde Franse kunstenaars ging samenwerken. Zo stichtte hij, samen met Félix Del Marle, het tijdschrift *Vouloir* en door zijn 13-jarig verblijf in Parijs ging hij actief deelnemen aan het Salon des réalités nouvelles.

Nochtans zou hij, omwille van zijn inborst, zijn carrière alleen voortzetten en ontwikkelde hij een uniek oeuvre, gebaseerd op mathematische verbanden. Hij vertrok vanuit een geometrische figuur (driehoek, ster, voluut) en maakte hierop tal van variaties die de eindvorm bepalen. De compositie met als fundamentele eigenschappen ritme en verhouding wordt hierdoor in de verf gezet. In het schilderij *Plastisch gedicht* (1949), grijpt de kunstenaar terug naar de gulden snede via de spiraal van Fibonacci, die ook vaak gebruikt werd in de klassieke kunst. Een diagonale lijn over gans het doek geeft aan de kosmische compositie een futuristische dynamiek.

GEORGES VANTONGERLOO (1886-1965)

Deze pionier van de abstracte kunst werd geboren te Antwerpen, waar hij reeds voor de Grote Oorlog zijn schilderscarrière startte. Vantongerloo trok naar het front, maar werd reeds snel ongeschikt verklaard voor de strijd. Vanaf 1914 trok hij naar Nederland en vestigde zich in Den Haag, waar hij Theo Van Doesburg, Piet Mondriaan en Jules Schmalzigaug ontmoette. Hij nam actief deel aan *De Stijl* en schreef mee aan het eerste manifest van de groep (1918). Niettemin distantieerde hij zichzelf van het manifest in 1921, want zijn visie op compositie week af van het Nederlands constructivisme. Zijn kleurenpallet was, volgens Van Doesburg, niet modern genoeg, want hij week soms af van het gebruik van primaire kleuren. In 1928 verhuisde Vantongerloo naar Parijs, waar hij tot zijn dood zou blijven wonen. Hou zou vele contacten blijven onderhouden met aanhangers van *De Stijl*,

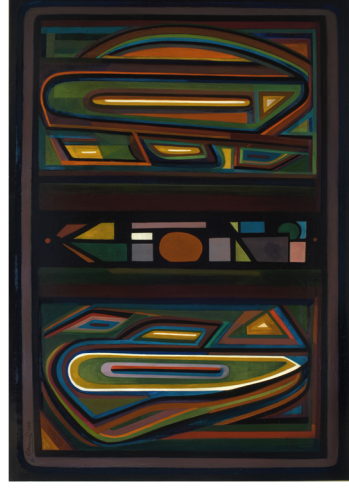

Georges Vantongerloo, *Functie van lijnen, krommen, en rechten*, 1938-58

het Bauhaus of ook met futuristen zoals Marinetti, wat blijkt geeft van zijn internationale verankering. Het werk in de collectie, *Fonction de lignes, courbes et droites* (1937), toont de belangstelling van de kunstenaar voor geometrie en exacte wetenschappen. De compositie is bijna volledig bepaald door mathematische verhoudingen, terwijl hij zich voor zijn kleurenpallet inspireert op de theorie van complementaire kleuren en op wetmatigheden in de muziek. Hoewel de compositie sterk verwant is aan de werken van Mondriaan, wil Vantongerloo, in tegenstelling tot de Nederlandse kunstenaar, zijn werken ontdoen van enige zweem naar mystiek.

HENRI-JEAN CLOSON (1888-1975)

Closon, geboren in een familie van Luikse slagers, leerde op erg jonge leeftijd de beginselen van het vak. Nochtans zou hij via zijn vader, een melomaan en kunstliefhebber, gehoor geven aan zijn roeping als kunstenaar. In 1925 ging hij, op raad van zijn vriend Anatole France, in Parijs wonen. Met België zou hij slechts een affectieve band onderhouden en uiteindelijk zou hij zich zelfs als Fransman laten naturaliseren. Closon woonde afwisselend in Parijs en in Dauphiné en was actief in de avant-garde bewegingen *Abstraction-création* en *Réalités nouvelles*. Zijn atelier te Montparnasse zou in de jaren vijftig uitgroeien tot een ontmoetingsplek van kunstenaars en kunstliefhebbers. Henri-Jean Closon is een van de belangrijkste coloristen van zijn generatie. Vanaf de jaren twintig legde hij zich toe op de lyrische abstractie om uit te drukken wat voor hem van essentieel belang was: de kunst als middel om in contact te komen met het heilige. Een spirituele zoektocht naar verlichting die hij in

Henri-Jean Closon, *Geloof niet dat ik ben gekomen om de eet van profeten af te schaffen*, 1938-1946